

R M K I.

1386

KISDED GYERMEKEKNEK
való

CATECHISMUS,

Az az:

Rövid Kérdések és Feleletek
által való

TANITAS,

A' Keresztényi Hitnek fő AGAZA-
TIRÓL.

Mellyet SIDERIUS JANOS
néhai Tarczali Prædikátor írt.

II Timoth. 3. v. 15.

Kicsinysegedtül fogván a' szent Irást tud-
gyad, a' melly tégedet bölcsé tehet az
idveiségnek dolgában, a' CHRISTUS
JESUSBAN való hit által.

*Most pedig ujjonnan e' szép formá-
ban ki. bocsátotta.*

KOLOSVAR ATT.

VERES-EGYHÁZI ISTVAN, 1690. Pst.

ELŐL JARÓ BESZED.
A' K. OLVASOHOZ.

Mivel hogy ez Világra való teremtetésünknek kiváltképpen való vége és czélja az igaz Isteni ismeret, és annak a meg-ismélt Istennek fenséges Nevének dicsiréti és tisztelési: Szükség mind a Keresztény embereknek az ő Gyermeküket mindgyárást kicsinységekről fogván, nagy szép Isteni félelemben, és jó erkölcsökben nevelni, és a' Keresztényi hitnek fő Agazatira, mihelt az Ur Isten Söllására való erőt ad a' Ricsinyeknek, meg-tanítani és abban gyakorlani. E' végre rendeltetett volt régenten, hogy az Atyáknak és Anyáknak tanítások mellé, a' Tanítóknak is oktatás járulna, és minden helyeken bizonyos órákban, naponként Tanuság lenne; az hová a' Gyermek és ifjú Népek fel-gyülekezének, és rövid Kérdések s Feleletek által tanulnának az Hitnek ágairól: melly tanításnak formáját nevezték volt a' Régiek Catechismusnak. Mint hogy pedig ez a' jó szokás sok helyeken meg-szűnt volt, és az hál volt is, nem mind egyenlő és egy formán való Catechismust tanítottanak, hanem ki egy-

gyen

gyet ki mást, a' kinek mint tetszet. Ehez-képest jóbnak ítélok hogy egy bizonyos Catechismust írának, a' kit minden helyben ite az mi Vár-megyénkben, egy-aránt tanítanánk; hogy így, mikor a' Predikátornak egy helyből más helyben való menése lenne is, a' tanításnak módgyában ne lenne semmi változás, és így az halgatók is nagyobb épülést vehetnének.

Noha pedig az mi nyelvünkön sok jámbor, tudós és bölcs Embereknek oly igen szép irások és hasznos Catechismusok vagon, hogy akárki sem irhat mostan is jobbat azoknál: De mind-az-által, mint hogy azok bővebb szóval irattattanak, hogy nem mint a' Gyermeki elme meg-foghatna, és megtanulhatna; ehhez-képest kényszerítettünk valami oly rövid Compendiumot írni, mellyel elsőben út at nyitnánk efféle mellyebb irásoknak meg-értésére. Kérjük azért a' Keresztényeket, hogy a' mit mi jó szándékból cselekedtünk, ők is más végre ne magyarázzák; mert mi ebben semmit egyebet nem kerestünk; hanem csak az Isteni tisztességét, és az. Híveknek épületeket, mellyet enged-
gyen Isten Szent Fidéért. Amen.

K E R D E S.

Kereszttyén vagy-e?

F E L E L E T.

Kereszttyén vagyok.

Honnan mondatol Kereszttyénnek?

- Az. 11.* A' Christustól, a' kinek én a' Kereszt-
Psal. 2. ségben olly fogadást tölttem, hogy csak
Jer. 23. ötet egyedül akarom ismérni szabadító
Lut. 1. Királyomnak, Isten akarattjára vezérő
Den. 8. Profetámnak, és olly Papomnak a' ki nem
Job. 1. tulkoknak, bárányoknak vértével, hanem
Az. 3. az ő saját vérével áldozott én érettem.
Psal. 110. Micsoda tehát a' Kereszttyén ember?
Heb. 9. Olly személy, ki igaz hitnek általa
Rom. 5. csak az egy Christus érdemből várja bü-
Job. 13. nének bocsánattját, és tehetsége szerint
Az. 10. mindenben Istennek tisztességére, és fe-
Den. 6. lebaráttjának hasznára igyekezik.
Lev. 19. Micsoda leg főb gondgja és tisztái itt e' vilá-
Mat. 22. gon a' Kereszttyén embernek?

Hogy az ő teremő és meg- váltó Iste-
Jer. 5. néit meg-ismérje, és ötet mindenek felett
Den. 6. becsütlje és tiszteltje.

- Psal. 115.* Míképpen kell az Isten isméről és tisztelni?
Psal. 43. Ugy, a' mint magát a' szent Írásban
Mat. 15. meg-jelentette, és a' mint ő maga kívánja

Micsoda tehát az Isten?

Az Isten örökké- való Lélek, véghe-
Job. 4. tet, jó, igaz, szent, irgalmas, mindenha-
 tó, és

tó, és szabad akarata, mindeneknek terem-
 tője, és gondgja viselője: a' ki állattjára. *Psal. 115.*
 ban, avagy Isteni természetiben egy, de *Esa. 43.*
 személyébe háró, Atya, Fiú, és Sz. Lélek.

Hány az Isten?

Csak egy, és nem több egynél, a' mint
 a' Moyses ötödik könyvének harodik ré-
 szében meg- vagyón írva: Hald- meg Iz- *Deut. 6.*
 raél, a' te Urad Istened egy Jehova Isten.

Miért tehát hogy hármat nevezünk Atyát,

Fiút, és Szent Lelket?

Ezzel mi három Istenet nem vallunk, hanem
 csak azt akarjuk a' szent Írassal edgyütt jelente-
 ni, hogy az egy Istenségben olly három személy
 vagyón, a' ki egymástól kiváltképpen való tulaj-
 donságokkal meg-választatik. Mert azon egy
 Istenségben néhol Atyáról vagyón emlékezet,
 néhol ísmét Fiúról, és Szent Lélekről. Azért, a'
 ki Atya, nem lehet az Fiú, sem pedig a' Fiú, nem
 mondathatic Atyának, így a' Sz. Lélek-is, meg-
 választatic attól; a' kinek Lelkének mondati.

Bizonyítsd-meg hogy három személy legyen
 az egy Istenségben?

I. Először, meg-bizonyittatik nyil-
 ván való Írásból: Mert azt mondgja a' *1. Joh. 5.*
 szent János első levelének ötödik részé. *Job. 14.*
 ban: Hogy hármán vannak, a' kik az *1. Cor. 13.*
 égből bizonyyságot téstnek, az Atya, az *Esa. 63.*
 Ige, és a' Szent Lélek.

II. A' Kereszttyénnek formájából: mert
 a' Christus azt parancsolja a' Tánitvá. *Mat. 28.*
 nyoknak, hogy kereszttyéneket Atyának,

Fiúnak, és Szent Léleknek nevében.

III. Meg erőfíttetett látható jelenés
Mat. 3. által is: Mert a' Christus keresztségekor
az Atya Isten az égből szól a' Fiú a' Jór-
dán vízében keresztelkedic. a' Szent Lé-
lek galamb képébe reá szál a' Christusra.

IV. Az Apostoli Credo is erre tanít,
az holott egyenlő képpen mondgyuk,
hogy hiszünk az Atyában, a' Jépus Chri-
stusban, és a' Szent Lélekben.

Micsoda az Apostoli Credo?

Az mi hitünknek ágazattya, melyben a' Ke-
resztyéni Vallás mind az Isten felől, s' mind pe-
nig az mi idvességünk felől az Apostolok írásá-
ból rövid summában be-foglaltatott.

Mondhatcz-e?

Híszek egy Istenben, mindenható Atyában,
menyecs és földnek teremőjébe. És Jépus Chri-
stusban ő edgyetlen egy szülött Fiában, mi U-
runkban, ki fogantaték Szent Lélektől, születék
Szűz Máriától, fennvade Pontius Pilátusnac alata
ta meg feszítették, meg-hala, el temették, szál-
la poklokra, harmad napon halottaiból fel-tá-
mada, méne mennyégben, til a' mindenható A-
tya Istennek jóbján, onnan léfszen el-jövendő
ítélni eleveneket és holtakat.

Híszek Szent Lélekben, hiszem a' Közönsé-
ges keresztyén Anyaszentegyházat, Szenteknek
edgyesléger, bűneinknek bocsánattját, testünk-
nek fel-támadását, és az örök életet, Amen.

Hány része vagyon az Credenak?

Négy: Mert az első része tanít a' teremő A-
tyának

tyának személyéről. A' második az meg-váltó
Fiúról. Az harmadik a' meg-szentelő Lélekről.
A' negyedik az Anyaszentegyházról, és abban-
lévő hiveknek bódogságokról.

Micsoda hát az Atya?

Az Istenségben első Személy; ki az ő *Pfal. 2.*
Fiát öröktül-fogva szülte az ő állattya- *Joh. 1.*
ból, és bizonyos időben e' világra bo- *Gal. 4.*
csátotta az emberi testnek fel-vételére,
és a' mi váltságunkra.

Miért mondatik Atyának?

I. Blöször, a' Christusra-képest, a' ki *Joh. 1.*
ő néki természetfizerint való Fia.

II. Mi reánk-képest, mert immár *Rom. 8.*
minket-is fiaivá fogadott a' Christus által.

Micsoda a' Fiú?

Az Istenségben második Személy, ki
az Atyának állattyából öröktül-fogván *Joh. 1.*
született, és a' ki az Isten között, és mi *Mich. 5.*
közöttünk Közben-járová rendeltet- *2. Im. 2.*
vén, az időnek tellyes voltában emberi
testet vöt-fel, a' Szűznek méhéből, hogy
az ő engesztelő áldozattyaival minket
meg-váltana.

Bizonyítsd-meg hogy Isten légyen a' Fiú?

Az Esaiás kilenczedic részében, erős *Esa. 9.*
Istennec és öröcké-valóságnac Atyának *Jer. 23.*
mondgya. A' Jeremiás huszon harma- *Rom. 9.*
dik részében, Jehóvánac mi igazságunk-
nak, és a' Szent Pál öröcké áldandó Isté-
nek nevezi.

Micsoda a' Szent Lélek?

Az Istenségben harmadic Személy,
Joh. 16. a' ki egyenlőképpen származik az Atyá-
Gal. 4. tól és a' Fiútól; és a' hi által az hives meg
Joh. 15. szenteltetne, és az örök életre el-pecsé-
Eph. 4. teltetne.

*Bizonyítsd meg hogy Isten legyen a'
Szent Lélek?*

I. Előszőr, meg-bizonyítatic a' Ke-
refztségnek formájából: Mert szintén
ugy keresztkedünc a' Szent Lélekné-
is nevében, mint szintén az Atyának, és
Fiának nevében.

II. A' szent Írásnak nyilván való bi-
zonyosságiból: Mert azt mondgya Szent
Péter Ananiasz: Miért hazudál a' Sz.
Lélek ellen? mi nem embernek, hanem
1 Cor. 3. Istennek hazudál? A' Szent Pál is azt
6. mondgya: hogy mi Istennek Templo-
mi vagyunc, mert a' Szent Lélek lakozic
bennünc.

III. Mert Istenhez illendő dolgokat
Psa. 39. cselekedic, és teremőnek mondatic.
Joh. 26. *Elig-e az idvességre ez, hogy én tudom, hogy*

*az Isten állatryában egy, de személyje-
ben három?*

Nem elég; hanem egyszer s' mind
azt is kell tudnod, minémű akarattal lé-
gyen te hozzád ez az igaz Isten, kiről
egy summában önnön maga azt mond-
Joh. 5. gyá a' Christus: Ugy szerette Isten e' vi-
lágot, hogy az ő edgyetlen egy szülőtt
Joh. 6. Fia't érette adná, hogy minden valaki ö-
tet lát.

tet láttya, és hiszen ő benne, el ne vesz-
szen hanem örök élete legyen.

Honnan érthetem én azt meg?

A' Szent Írásból.

Micsoda a' Szent Írás?

Az Istennek Sájából származott Ige,
mellyet a' Proféták, Apostoloc, és Evan. 2 Pet. 1.
gélítták által a' mi tanúságunkra, és vi. 2 Tim. 3.
gafztalásunkra meg-irattatott. Rom. 15.

Miért mondatik szentnek az Írás?

I. Előszőr: eredetire-képest, mert
Szent Istentől származott.

II. Mert Szent emberekől iratott.

III. Mert szent dologra tanit.

IV. Mert az embereket szentekké teszi

*Meg-vannak-e mindenek irattatva a'
Szent Írásban?*

Valamellyek a' mi idvességünkre süke-
ségek vólnak, mindenec elégséges- 1 Tim. 3.
képpen meg-irattatának, nem szűkség Joh. 20.
azt lemmi emberi találmányokkal töl- Mas. 15.
dozni, földozni.

Hány része vagy az Isten Írásnak?

Kettő: A' Törvény, és az Evangélió.

Micsoda a' Törvény?

Az Istennek igazságos ítéletiből szár. Lev. 18.
mazott Tudomány, mely életet iger, Gal. 3.
hogy ha bé-tölthettyük, de ha által hág-
juk, kárhozattal fenyeget.

Bé-töltheti-e ember a' Törvényt?

Önnön maga erejéből soha senki
nem, de a' Christus bé-töltötte mi éret- Gal. 3.

a s

tünk,

Mat. 5. tünk, mert ő azért bocsátotta magát a
Törvény alá, a mint Sz. Pál tanit, hogy
minket kik a Törvénynek átká alatt va-
Gal. 4. lánt, meg-szabadítana.

*Micsoda haszna vagyon tehát immár a
Törvénynek?*

I. Először: Mert az által ismérhet-
Rom. 4. tyük meg, a bünt micsoda legyen.

II. A mi erőtlenségünket meg-mű-
Gal. 3. tatván, úgy mint kézen fogva vezérel és
igazgat minket a Christushoz.

III. Hogy legyen minékünk mint egy
Exo. 10. tükörünk, a mihez-képest tudgyuc jó
móddal rendelni a mi életünket, a mint
a Tiz-parancsolat igen szépen előnk-
ben adgya.

Micsoda a Tiz-parancsolat?

Az Istennek két kö-táblára irattatott
Törvénye, kit Moyses által a Sinai he-
gyen ki ada, a melyben parancsollya a
jót, és meg-tiltya a gonoszt.

Hány Parancsolat vagyon az első Táblán?

Ngy: Kinek a sumájá ez Igékben
Dent. 9. foglaltatik bé; Szeressed a te Uradat
Mat. 22. Istenedet tellyes szivedből, minden erőd-
Math. 4. ből, és tehetéségedből, és csak egyedül
ő néki szolgálj.

*Hány Parancsolat vagyon a második
Táblán?*

Hat: Kinek rövideden való summá-
Zev. 16. ja ez; Szeressed felebarátodat mint ten-
Mat. 11. nen magadat, és valamit magadnac nem
kivánb, mással se cselekedgyed. Hól

Hól vagyon meg-írva a Tiz-parancsolat?
A Moyses másodíc könyvének husa. Exo. 10.
dik részében.

Mondhatcxa-el?

I. Hald meg Izrael: En vagyok a Jehova a
te Istened, ki ki-hoztalak tégedet Egyiptomnaa
földéből, a szolgálatnac házából. Idegen Iste-
mid ne légyenec tenéked én előtem.

II. Ne csinály magadnac faragot-képet, és
semminémü hasonlatoságot azokhoz, kik oda
fel az égben vannak, avagy az ég alatt a földön,
avagy az föld alatt a vizekben, ne imádgad és
ne tisztellyed azokat. Mert én vagyok a Jehova
a te Istened, erős bszfzu-álló Isten, ki meg-lá-
togatom az Atyáknac álnokságokat a fiakban,
harmad és negyed izigen azokban kik engem
gyűlölnek: és irgalma-ságot cselekedem
ezer izigen azóckal, kik engemet szeretnec, és
az én parancsolatimat meg tartyák.

III. A te Uradnac Istenednec nevét hijában
fel ne vegyed: mert az Ur nem hadgya büntet-
etlen, valaki az ő nevét hijában veszi-fel.

IV. Meg-emlekezzél a Szombatnac napjá-
ról, hogy azt meg-szentellyed: hat napon mun-
kálkodgyál, és minden dolgaiddat el-szerezzed,
de az hetedik nap a Jehovának a te Istened-
nec Szombattya vagyon; ne mely azon a na-
pon semmit, se tennen magad, se a te fiad, se
a te leányod, se szolgáló leányod,
se barmod, se selléred, a kik a te kapuidon belül
vannak: Mert hat nap teremte a Jehova az eget,
a földet, és a tengert, minden benne való álla-
a c tockal

tockal egyetemben, és az hetedikén meg-nyu-
govék. Annak okáért, meg-áldá a' Jehova a'
Szombatot, és meg szentelé azt.

V. Tisztellyed Atyádat, és Anyádat, hogy
hofszu életü légy a' földön, melyet a' Jehova
a' te Istened ád tenéked

VI. Ne ölly.

VII. Ne paráználkodgyál.

VIII. Ne orozz.

IX. Ne szólly a' te felebarátod ellen hamis
tanu bizonytságot.

X. Ne kívánnad felebarátodnac házát, se
feleségét, se szolgáját, se szolgáló-leányát, se ök-
rét, se számárát, és semminémü marháját, a' mi
felebarátodé.

*Ertem immár a' Törvényt; mond-meg azt-is
micsoda az Evangélium?*

Luc. 2. Az Istennek kegyelme, és velünc meg
Rom. 1. békélléle felől való örvedetes izenet,
melybe az Ur Isten bizat minket, hogy

bűnünce miatt kétségbe ne esünk, mert
immár ő minékünc a' Christusban ke-

Mat. 8. gyelmes Atyánc, és bűnünket meg-bo-

Rom. 8. csátván, minden javaiban részfizetni
akar a' Christusban való igaz hit által.

Micsoda az igaz Hit?

Az Isten igireitiben és fogadásában
Jak 1. való tökéletes bizodalom, mellyel el-hi-

1 Tim. 3. zti a' keresztyén ember azt minden két-

Eph. 1. ség-nélkül, hogy az Isten az ő igireti be-

1 Cor. 1. rint ő neki minden bűnér meg bocsátá-

tya, és az örök életet meg adgya a' Chri-
stus

stus kedvéért, ki minékünc lött igazsá-
gunc, válságunc, és Isten előtt való meg
igazuláfunc.

*Micsoda a' mi Isten előtt való meg-igau-
zulásunk?*

A' Christus érdeménec és igazságának *Rom. 3.*
minékünk hit által való tulajdonitása, *Psa. 32.*

hogy mi az által a' bűnec terhetől, és
a' kárhozattól fince úgy meg-lzabadul-
tunc, mintha tulajdon mi magunc cse- *Rom. 4.*
lekedtüc volna mind azokat, valamiket
a' Christus cselekedett mi érettünc.

Miképpen tehetjük ezt miénk-é?

Csak az egy Christus érdemében való
igaz hit által. Mert mind ezek Isten ke- *Rom. 4.*
gyelméből vannac, nem a' mi érdemünk- *Tit. 3.*
ból, vagy jó cselekedetünkéből. *Rom. 4.*

*Nem üdvözölhetünk-é hárs a' jó cseleke-
detek által?*

Nem: Mert a' mi cselekedetünc a' jó-
nak még csak nevét sem érdemi, holott
a' mi igazságunc hasonló az undok vér. *Esa. 64.*
ben ferteztetett ruhához, és nincs fohal- *Esa. 19.*
edgyetlen egy igaz-is a' ki jót cseleked- *Rom. 9.*
nék, a' mint az Irás szöll.

Hát ugyan nem szétség-é jót cselekedni?

Igen-is szétség; de nem azért hogy
abból valami érdemet várnál, vagy az
által akarnál üdvözülni, mert arra nem
elégséges.

Hát miért?

I. Mert Isten parancsollya, és dicstir- *Dan. 8.*
tetik belölle. a 7 II. Mert *Esa. 3.*

Mat. 5. II. Mert szent életre, nem fortalmes-
1 Cor. 10. ségre teremtetünk.

Eph. 4. III. Mert az Hit a' nélkül semmi és
Col. 3. holt állapot.

Tit. 2. IV. Hogy egybeknecc jó példát ad-
Jak. 2. gyunc, még ellenséginktől is ne szidal-
Mat. 2. maztassunk, és a' Szent Lelket bennünk
2 Cor. 9. meg. szomorítván, az Istennek haragját
1 Pet. 2. fejünkre ne vonnyuk.

Eph. 4. Hogy ha azért nem a' mi cselekedetünk-
Den. 28. banem csak a' Christus érdemből vagyunk
az ádottság, miképpen kell ennékem
ismernem a' Christust?

Esa. 9. Ugy, hogy személynében hidgytű és
Gal. 4. ismérjűc lenni igaz Istennek, és igaz
Phil. 2. embernek egyszer s' mind, és hogy tisztí-
1 Tim. 2. szerint ő legyen minékünk oly közben
Mt. 4. járónak, a' kia' mi idvességünket tökéle-
Heb. 4. tessén helyére állatta, és a' menyország-
nac bé zároltatott kapuját megnyitotta.

Miért kellet a' Közben-járónak Istennek és
embernek lenni egyszer s' mind?

Heb. 2. Azért, hogy így mind a' kétönc ter-
1 & 5. mélfertőhez fűrvén, a' békeséget véghez
vihetné, az Istennek tanátsát értené, és
Isteni hatalmával minden ellenséginket
meg győzhethetné: Embersége serint pe-
nig a' mi bűneinkért szenvedhetne, és
nyomorúságinkat meg kószoltván, tud-
na rajtunk könyörölni.

Micsoda a' Christushnak tisztí?

Hogy az ő egyszeri való halálának és
vére.

vére hullásának jó illatu áldozattával Mat. 3.
az Istennek haragját meg engeszteltye, 1 Joh. 2.
és az Adámban mi töllünc el vesztett jó. 1 Pet. 3.
kat újobban helyére állassa, a' mint ezt Rom. 5.
a' Sacramentumoc igen szépen előnk-
ben adgyác.

Micsodák ezek a' Sacramentumok?

Az Isten igireti mellé adatott külső és
látható sz. Jegye, melyekkel úgy mint Gen. 17.
függő-pecséteccel szokta Isten meg-
erősíteni az ő igiretét és fogadást.

Hány Sacramentum vagyunk ilyen az Új
Testamentumban?

Csak kettő: A' Kereszttség, mely által
újjonnan születetünk, és bé-számlálta-
tunc az Istennek háza-népe között; És
az Urnac Vég-Vacsorája, a' mely által
élünk és tápláltatunk naponként az Iste-
nek házában.

Micsoda a' Kereszttség?

Christus Jéfustól szerzetetett Sacra- Mat. 28.
mentum. avagy szent Jegy, mely léfzen
vizzel való mosogatás által, Atyának,
Fiúnak, és Sz. Léleknek nevében, az mi
újjonná való születésünknek és bűnünk
bocsánatjának bizonyosságára, és hogy
a' Pogányoktól a' Kereszttyénec ezzel
meg-választassanak.

Miért mondod Sacramentumnak a' Kereszt-
séget?

A' frigy kötére-képest, a' mely léfzen a' Ke-
reszttségben, mert a' Deákok Sacramentumnac
hijják

híjják azt az esküvéfnec formáját, a' kivel a' viz-
tőzek az ő Uroknac záfzljoc és hűségek alá ef-
küfznec.

*Mit fogad Isten a' küssiny gyermeknek a' Ke-
refzségben?*

Azt hogy ő néki mindenekben kegyelmes
Attya léfzen, bűnét meg bocsáttya, és minden-
javaiban a' Christus által refzsésé téfzi.

Mit fogad a' gyermek az Istennek?

Azt fogadgya, hogy soha más Istent a' kívül
ismérni nem akar, hanem a' kinek nevébē meg-
keresztelkedett, annak az ő záfzljója alatt hiven
akar vitēzkedni, és hivségbē végig meg-maradni.

Miből áll a' Kereszttség?

Vizből a' mint szemünkkel láttuoc, mert min-
den Sácramentumban kétőnec kell lenni, külső
látható jegynec, és belső láthatatlan dolognac,
a' kit a' külső jegy példáz.

Mit példáz a' Kereszttségben való viz?

A' Christus Jéfus vérét, és annac drám-
1 Joh. 1. ga hafznát, hogy csak az mofogatott-
meg minket minden bűneinkből, mint
szintén a' viz a' külső bűnnyet el-mossa,
és a' rutat szippé téfzi.

*Miért kell a' tyának, Fiának, és Sz. Lélek-
nek neveben keresztelkednünk?*

Azért, hogy ebből meg-erősük a' mi
idvéfégünknek rendit és módgyát, hog-
minket az Attya Isten az ő Fiáért veszen
csak kegyelmében, és az ő Sz. Lelkével
szül újonnan az örök életre.

*Micsoda vége és hafzna vagyon a' Ke-
refzségnek?*

I. Elő-

I. Előszőr, ezzel meg.választatunc
a' Pogányoktól, kik a' Christusnac ismé-
rei kívül vannak, és semmit nem tudnac
üdvéféség felől.

II. Bizonyosá téfzen a' mi újjonnan
való születésünec felől.

III. Biztat minket az Istennec ke-
gyelme, és bűnünknek bocsánattya fe-
lől, hogy a' melly bizonynyal láttuoc, Mat. 3.
hogy a' viz fejünkre töltetic, szintén ol-
lyan bizonynyal el hidgyüoc, hogy a' Chri-
stus kedvéjért minden bűnünec miné-
künc meg bocsáttatott. Joh. 1.
Joh. 4.

IV. Meg-mutattya a' mi állapotun-
kat, micsodác voltunc ennek előtte mo-
ltan micsodác vagyunc, és jövendőben-
is micsodác léfzünec.

Mik-ppen?

Mert: Előszőr elönnkben adgya, hogy
mi az elöbbeni szentségben, melyben Rom. 3.
Isten teremttett volt, meg nem marad-
tunc, hanem a' bűnnec sárjába kevered-
tünec, és igen szükölködünec az újjonnan
való születésnec feredője nélkül.

II. Azt jelenti meg, kinél talállyuk-
meg mi ezt az idvéféséges feredőt, tudni-
illik, csak az egy Jéfus Christusnál, a' ki 1 Joh. 1.
az ő vérével mofogatott meg minket
minden bűneinkből.

III. Elönnkbē adgya, melly igen nagy
ban állyon a' Christusnac a' mi üdvéfés-
günk, a' ki nem arannyal, sem ezüfstel, 1 Pet. 1.
hanem

hanem az ő drágalatos vérével váltott-meg minket.

IV. Emlkezett a' mi tisztünkre és hivatalunkra, hogy mind a' Christus jó-vóltát meg böcsöllyüc, s' mind pedig mi magunkat, ha immár meg-feresztet-ec, és tiszta ingen adtak reánk, ne téra
2 Pet. 1. jünk vissza a' fertőre és okádásra, a' mint
Proy. 26. Szent Péter ízöll.

Ertem immár a' Keresztiséget, mond-meg azt-is micsoda az Ur Vacsorája?

Christus Jésumól' szereztetett Sácra-
1 Cor. 11. mentom, a' vagy Szent Jegy, melyben a'
Mat. 26. Kenyer és Bor a' Christus testének és vé-
Mar. 14. rénc velünk való közlésének bizonyásá.
Luc. 21. gána úgy osztogatatic, hogy valaki te-
sli szájával észti azt a' Kenyeret, és iszka
azt a' Bort, ugyan azon ember egyszer a'
mind igaz hitinek általa vegye a' Chri-
stusnac Testét és Véré, büneinek bocsá-
natyára, és hitinek erősítésére.

Miért neveztetik Vacsorának?

1 Cor. 11. Mert a' Christus este későm vacsorá-
nak idején szerzette.

*Hány dolog kívánatik az Ur Vacsorá-
jához?*

Négy: A' mint a' Christusnac szera-
zéséből esztünkben vehettyüc.

Melleyek azok?

I. Először, a' külső életű állatoc, a'
Kenyér és Bőr.

II. A' Christus Teste és Vére.

III. Az Istennek Igéje.

IV. A'

IV. A' külső eszelekedet, avagy az of-
togatásban való Ceremonia.

Mire való a' Kenyer és a' Bor?

Hogy a' külső és látható állatoknac
természeteiben előnkben adattalsék a'
Christus Testének és Vérének haszna.

Mi módon?

Ugy, hogy miképpen a' mi testünkac
táplálására nincsen foha semmi jób ele-
del a' kenyérnél és bornál: így el-bid- Joh. 6.
gyüc bizonynyal, hogy csak a' Christus
Teste és Vére az, a' ki által a' mi lelkünk
tápláltatic és meg-tartatic az örök életre

*Miért mondgya a' Christus a' kenyeret ő
Testének?*

Tisztire és Jegyzésére-képes: Mert
a' kenyér az Igének általa rendeltetik a'
1 Cor. 11.
ra hogy Christus Teste legyen. De nem
valami el-változás avagy el-tünésképpé;
hanem látható bizonyosság-tétellel.

*Miért nevezi a' Pohár Uj Testamentom-
nak vérében?*

Mert a' Pohárban lévő bor bizonyásá-
ga az Isten idvezítő kegyelmének, és a'
Christus vére ki-ontásának, a' mi büne-
inknek bocsánattyára.

*Jelen vagyon-e hát a' Christus Teste a'
Vacsorában?*

Igen-is jelen vagyon, az ő igaz igire- Mat. 28.
ti és fogadása szerint, a' mi hitünknek,
denem az oltárban, avagy a' kenyérben,
sem nem a' kenyér alatt, hogy azt valaki
foggal

foggal rághatná: hanem hittal foghat-
 tyuk meg, noha a' mennyországban va-
 Heb. 1. gyon, mert az hitnek olly hosszú keze
 és nagy ereje vagyó, hogy a' távoly és re-
 ménség alatt való dolgokat is, a' mint a'
 Szent Pál szól, jelen valókká teszi és ma-
 gához kapcsolja.

Holott vagyon hát most a' Christus Teste?
 Az égben: mert ott kell ő néki lenni,
 azt mondgya Szeni Péter mind világ vé-
 gezetiglen, és onnan jö-el, nem előb; ha-
 nem az utolsó napon; itilni eleveneket
 és holtakat, a' mint a' Credóban vallyuk.

*Hoggha a' Christus Teste mostan az égben
 vagyon, és itt e' földön nincsen, tehát az
 Ur Vacsorájában csak kenyeret és bort
 veszünk-e mi?*

Nem csak kenyeret és bort, hanem
 1 Cor. 10. egyszer s' mind a' Christus Testét és Vé-
 rét is veszszük. De mint hogy az eledel
 két-féle, külső és belső; avagy testi és lel-
 ki, így az ételnek is módgya két-féle:
 Ephe. 3. Mert a' külső eledelt, a' kenyeret és bort
 Gal. 2. testi szájunkkal veszszük, és meg is esz-
 szük és itszuk: de a' Christus Testét és
 Vért, a' ki lelki eledel, ísmét lelki szá-
 junkal, az az, igaz hitünkkel vehettyük,
 a' ki mind az égig fel-hat.

*Miért mondgya hát Sz. Pál, hogy a' Pohár
 1 Cor. 11. a' Christus Vérének, és a' kenyér az ő
 Testének velünk való közlése?*

Hogy meg értsük, minémü nagy bő-
 vetség

vetség vagyon a' külső egy közöt, és az
 jegyzendő dolog között; És hogy az
 Ur Vacsorájában nem csak kenyeret és
 bort veszünk, hanem egyszer s' mind a'
 Christus Testét és vért is Vessük: mert
 a' kenyér és bor nyilván való czimere, és
 úgy mint záloga a' Christussal való egy-
 gyesülésünknek, és igaz hit által a' Chri-
 stusban való bé-óltatásunknac.

*Ha nem áll itt semmit a' Sz. Pál az hit dol-
 garúl, hanem inkább azt jelenti, hogy a' ke-
 nyérrel edgyütt vágjuk a' Christus Testét,
 és a' borral edgyütt tessz szájunkkal
 iszszuk az ő Vért?*

Azt akarják bezzeg foka ki-hozni
 belőlle, de nem lehet, mert mindgyarást
 ilyen görnyű dolog következnéc belöl-
 le: hogy ha a' Christus Testét és Vért
 bintén úgy foggal rágnók és meg-innóc,
 mint a' kenyeret és a' bort: Tehát mint
 bintén a' kenyér és bor, minék után meg-
 eszszük és iszszuk, tellyesféggel mi testünké
 és vérünké leszzen, így a' Christus Teste
 és Vere is meg-eméztietvén, mi testün-
 ké és vérünké változnéc, és így a' Chri-
 stus Teste és a' mi testüne csak egy test
 lenne, melly lehetetlen dolog. Azért
 lelki eledel ez nem testi, és csak az hit
 által lehet a' mi Christussal való egygye-
 sülésünk.

*Lám azt mondgya Christus a' Sz. Jánosnak
 hatodik*

hatodik részében, hogy az ő Teste valóságos étel, és az ő Vére valóságos ital.

Joh. 6. Mi is ugyan azont vallyuc, hogy való-
lóságos étel és ital, de nem a' testnec, ha-
nem a' léleknek. Mert ugyan ott azt
mondgya a' Christus, hogy ártelt önnön
magában semmit nem használ, ha sin-
te azt valaki fogával meg-rághatná is;
hanem a' Lélek az, a' ki minket az örök
életre meg-elevenít.

*Az Igének micsoda haszna vagyon az
Ur Vacsorájában?*

Nem az, a' mint a' Pápisfác tanitanác,
hogy annak ereje által a' kenyérnec és
bornak természetü el-változnéc, és a'
kenyér húsá, avagy testé rünnéc, és a'
bor vérré; hanem hogy az által a' kenyér
és a' bor meg-szenteltetűséc, az az: Szent
1 Cor. 11. dologra ugy rendeltesék, hogy abból
végét és hasznát az Ur Vacsorájának min-
denec meg-értsek, mert az immár nem
olyan mint az othon való közönséges
kenyér és bor, hanem szent és lelki do-
logra rendeltetett.

*Micsoda dolog kívántatik még-is az Ur
Vacsorájához?*

A' külső cselekedet, avagy az oszto-
gatásban való Ceremonia.

Micsoda az a' Ceremonia?

Mint hogy az Ur Vacsorájában két
rendbéli emberc vannac a' Tanítóc kik
osztogatgyác, és továbbá a' vevő szemé-
lyek:

lyek: így a' Ceremonia-is két-féle.

Micsoda tisztek a' Tanítóknak?

Hogy a' kenyért és a' bort kezekben- 1 Cor. 11
vegyék, azt meg-szentellyéc. az az, az
Isten Igéjéből becsülletit, hasznát és vé-
gét elő-számállýác, meg szegjék, és az
vevőknek osztogalsác, hirdetvén az Ur-
nak halálát.

Mit kell a' vevőknek cselekednie?

I. Először, meg kell magokat pro- 1 Cor. 11
bálni.

II. El-kell fogni a' kenyeret és a' bort.

III. Meg kell enni és innya.

IV. Az Urnak halálát nagy bálá-adá-
sal kell emlegetni.

Miben áll a' meg-probálás?

I. Először, az igaz Isteni ísméret- 1 Joh. 3.
ben, és annak hozzánc való jó akarat-
tyának értésében.

II. Az Ur Vacsorája felől való igaz 1 Cor. 11
tudományban, ennek titkos ereje, mel- Jak. 1.
tósága, vége és hasznai felől való bizo- Rom. 3.
nyos értelemben. Rom. 4.

III. Az hiének erőtségében hogy
kétség nélkül el-hidgyűc azt, hogy olly
igen nagy az Istennek irgalmassága,
hogy ha mind'e világ bűnét meg-csele-
kedtűc volna is, a' Christustört mind meg-
becsáltatic minékűnc: Sőt ha csak két
avagy három emberc tött volna is
Isten ígretet az idvétség felől, de még
annak-is mi volnác az edgyike.

IV. A'

IV. A' poenitentia tartásában, mind
Matt. 3. den czégérés vétkének el-távoztatásá-
2 Cor. 6. ban, és Isten szerint való életben.

V. Az Atyafiúi szeretetben, hogy mi-
képpen mindnyájan egy Urnac alztalá-
2 Cor. 10. ról egy kenyérből öttünk, és egy pohár-
ból ittunc, minden személy válogatás-
nélkül: Így mindnyájan egymás szere-
tők legyünk, minden haragnac és gyű-
lölségnek ellente mondgyunc.

Miért kell kezünkben vennünk és megennünk
a' Kenyert, és meg innunk a' Borit?

Hogy ezzel mi bizonyóságot tegyünk,
hogy mi nagy örömet és jó kedvel vel-
szük, sőt ugyan kézzel kapjuk a' Chri-
stus Jéfusnac velünk való jó tétem nyét,
és ő velle ugy akarunc edgyesülni, hogy
ő minékünk fejjünk, mi peniglen ő néki
tagjai vagyunc.

Miképpen kell a' Christus halálát emlegetni?

Nem csak nyelvünkkel, és nem csak
egy órában; hanem tellyes életünkben
meg-kell arról emlekeznünk, és halálát
Rom. 12. aduunc a' Christufnac velünk való jóre-
Tit. 2. ményeről, és magunkat tellyeséggel a'
Rom. 6. Christufnac ugy ajánlyunc, hogy minden
Istentelenségnek és e' világi gonosz ki-
vánságnac ellene mondván, csak ő néki
igyekezzük kedvét keresni, és az ő aka-
rattya szerint élni.

Mi végre kell az Ur Vacorájával élni?

I. Először, a' Christusban tölt Isten
igire-

igiretinek és kegyelmének bizonyosságára Gen. 17.

II. A' Christy halálának emlekezetire

III. Bűneinknek bocsánattyának meg 1 Cor. 11
pecsétlésére. 1 Tim. 1

IV. A' Christussal való edgyesülé-
sünknek erősségére.

V. Az atyafiú szeretetnek bizony. 1 Cor. 10
ságára.

VI. Hitünknek erősségére az Isten-
nek hozzánc való jó akarattya felől. Rom. 8.
Mert holott az ő Sz. Fiát érettyunc adta,
kinél drágább kincse nem volt, val-
lyon s' micsoda lehetne immár oly do-
log, kit ő tölle könyörgésünk által meg
nem nyerheténc.

Micsoda a' könyörgés?

Lelki és testi jóknac igaz hitből való
kérése Istentől a' Christus nevében, és az
Joh. 16. el-vött jókért való hálá-adás.

Kinek kell könyörgeni?

Csak egyedül az Istennec, a' ki min- Exod. 20
den jóknac kút-feje, és ki az ő tisztessé- Dent. 6.
gét semmi teremtet állattal nem kö- Mat. 4.
zölheti.

Miért kell csak egyedül az Istennek
könyörgeni?

I. Először: Mert az igaz könyörgés Rom. 10
az hittel edgyüvé kötötett, és a' kinek Psz. 146
könyörgünc, hitünknek és bizodal-
muknak is kell abban lenni, melly csak az
ő Istent illeri.

II. Mert csak az Isten tudgya és lát.

b 174

Joh. 1. tya egyedül minden helyben lévő kö-
Exo. 12. nyörgöknek szükségeket, és sziveket ál-
tal látván, csak szuhajzókat is tudgya
mit tészén.

Gen. 17. III. Mert csak ő egyedül a' minden-
ható, a' ki mindenfelé el-érkezik, és ki-
nec mindenre elégsége vagyon.

IV. Mert esküvésével fogadta, hogy
Iza. 41. az ő tiszteltségét és dicsireit másnac nem
Jer. 17. engedi, sőt átkozotnac mondgya, vala-
ki teremtett állapotban veti reménségét.

Hány dolog kívántatik az igaz könyörg-
géshez?

Hat: Kiválképpen.

Melleyek azok?

I. Először: Az igaz Isteni ismertet,
Ism. 4. hogy bizonyos légy benne, és tudgyad
Heb. 11. ki légyen az, a' kinek könyörögsz, és mi-
czoda akaratall légyen hozzád.

II. Az igaz hit, és Isteni igazságon-
Rom. 10. való tökéletes bizodalom a' Christus
Heb. 11. kedvéért, hogy semmit ne kételkedgyél
Iac. 1. annac meg-nyerése felől, a' mit Istentől
Mat. 11. kívánsz.
Rom. 8.

III. Az alázatoság és szívnecc töre-
Gen. 42. delmes volta, hogy magunknac és a' mi
Dan. 9. érdemünknek semmit ne tulajdoni-
csunk, avagy abból valamik ne várjanc.

IV. A' jó lelki ismertet és szívünknek
Iza. 1. tisztasága, hogy az Isten eleiben tisztá-
1Tim. 2. kezet emellyünk fel, a' mint Sz. Pál föl:
Iac. 1. Mert a' bűnben heverő fertelmes embe-
Joh. 9. reket Isten meg nem halgattya.

V. Hogy olly dolgot kívánnynunc I-
stentől, ki az ő tiszteltségének és törvé-
nyének ellene ne légyen; mert ottan, 1Cor. 10
nem könyörgés, hanem káromlás létes. Jak. 4.

VI. Hogy magunkat mindenestől
fogva az Isten akarattýára bizzuk, ő né. Mat. 6.
ki módot és időt ne szabjunc, se penig- Jud. 8.
len segítségének határát ne veslűnuc.

Miképpen kell tehát könyörögni?

Meg-tanít Christus Urunc Szent Má-
ténac hatodik részében, az hól így áll: Mat. 6.
Mikoron könyörögtöc ezt mondgya-
tok: Mi Atyánc.

Hány része vagyon a' könyörögsének?

Három: Mert az első részében azé
jelentyűc, mihez képest merjűnc mi bi-
zodalommal járulni könyörögséünkben
az Istenhez: Azért tudni illik; mert mi-
nékünc jó akaró Atyánk a' Christusban,
A' második részében, hat rendbéli kérés
vagyon, kinek az hármá Isten tisztel-
gére néz: az hármában penig mi ma-
gunknac való jóit kívánnunc. Az harma-
dik részében okát adgyuc, miért kellyen
az Ur Istennek minket meg-halgatni,
tudni-illik, mert mi ő népe és országa-
vagynuc, és ő néki elégsége avagy hatal-
ma is vagyon a' meg-adásra, és hogy to-
vábbá abból, ha meg-cselekeši, az ő ne-
ve is mind öröckön öröcké dicsírtetic
és magasztaltatic.

Mire való az AMEN, a' Mi Atyánknak
utolsó czikkelye?

A' mi hitünknek és Istenben való bi-
zodalmunknak meg-jelentésére, hogy
mi bizonnal el-hittük, hogy a' mit I-
stentől kérünk, minden kétség-nélkül
szintén úgy meg-adgya, a' mint hogy
az AMEN valóságot tétsen.

Pfal. 8. *Gloria, laus & honor tibi sit, Rex Christe,*
Mat. 21. *Redemptor.*

v. 16. *Quia infantum laudem perficis oro, tuam.*

REGGELI a' ESTVBLI KISDED
GYERMEKEK IMADSÁGA.

En fel-kelek én ágyamból, mint egy bűnnek ál-
mából, Atyának, Fiúnak, és Szent Lélek
Istennek nevében, AMEN!

En le-fekszem én ágyamban, mint én koporsóm-
ban, Atyának, Fiúnak, és Sz. Lélek Isten-
nek nevében, AMEN!

OH én Uram Teremtőm! Mikor engem te-
remtél, akkor engem ismertél. Sz. Lelked-
del szerettél, Izent Véredde meg-váltál; Fo-
gadgy hozzád Ur Isten halálomnak óráján, kit
hiszek, kit vallok kegyes Atyámnak lenni. Mi-
csoda az Imádság? Istennel való beszélgetés.
Ki szerettet az Imádsággal? Az Ur Istennek Sz.
Fia, ki mi éreztünk halált szenvedett: Veszít-
el öltötte Sárán, ne kisérgess engemet, sejem va-
gyon énnékem, sejem az Atya Ur Isten; menny-
el ő hozzája, meg-felel én képemben. Iőjj hoz-
zám Sz. Lélek Ur Isten, bálly-bé sívemben, fen-
teld-meg lelkemet, tarts-meg az igaz Hitnek
vallásában, mind halálom óráiglan,

AMEN!

EGY.

EGYNEHANY EKES
MONDASOK ES INTES EK
A' SZENT BIBLIABOL.

E' Világi Fejedelmeknek.

Mostan azért ti Királyok, legyetek
elzések, ti földnek Birái tanúllya-
tok: Szolgályaatok az Urnak felelemben,
és örülljetekek néki rettegésben, Psal. 2.

Itélő Biráknak.

Jól meg-lásátok a' mit cselekesztetek,
mert nem ember képében itéltek, hanem
az Urnak képében, ki az itéletben veletek
léstzen. Azért az Urnak felelme légyen-
rajtatok, okkal cselekedgyetek: és szór-
galmatosok legyetek: mert a' mi Urnuk-
nál Istenünk-nél nincsen hamisság, sem-
személy válogatás, sem ajándék vetel.
1 Chron. 18.

Házass Férfiakhoz.

Férfiak, szeressétek feleségeket, mi-
képpen Christus-is szerette az ő Anya-
szentegyházát, &c. Eph. 5. Férfiak tze-
ressétek a' ti Feluségeket, és ne legyetek
azok ellen mérges kedvűek, Colof. 3.

b 3

Házass

Házasszűzoknak.

Ti Ábsszonyi-állatok, a' ti saját uraitoknak engedelmesek legyetek, mint az Urnak: Mert a' Férfiu feje az ő Feleségének, miképpen a' Christus feje az Anyaszentegyháznak, Eph. 5. Col. 3.

Az Átyáknak és Anyáknak.

Ne vond-meg a' gyermektől a' lanyargatást, mikoron meg-veréded őtet veszővel, meg nem hal. Te veszővel verd-meg őtet, és az ő életét a' veszedelemből ki-ragadod, Prov. 13. A' ki megtartóztartya az ő veszőjét gyűlöli az ő fiát: a' ki pedig szereti azt, idején bölcseségre tanítja azt, Prov. 13. v. 24.

Szolgáknak, szolgáló Leányoknak, Béréseknek és munkásoknak.

Ti szolgák, engedelmesek legyetek azoknak, a' kik néktek Uraitok test-szerint, félelemmel és rettegéssel, szíveteknek edgyűgyűségével, mint a' Christusnak, nem szem előt szolgálván, mint a' kik embernek akarnak kedveskedni: hanem mint Christus szolgái, szívetek szerint cselekedvén az Urnak akarattját, Jóakarattal szolgálván az Urnak, és nem embe-

embereknek. Tudván azt, hogy minde- nek a' mi jót cselekedtetek, annak jutalmát veszik az Urtól, akár szolga legyen akár szabad, Eph. 6. Col. 3.

Gazdáknak és cselédes embereknek.

Ti-is Urak ugyan azonokat cselekedgyétek ő vélek, el-hagyván a' fenyegetéseket, tudván hogy a' ti Uratok-is menyben vagyon, &c. Eph. 6. Col. 3.

Rözméggel az iffiúságnak és egyebeknek.

Ne tévelyegjétek; sem paráználkodók, sem a' bálvány-imádók, sem házasság-rontók, sem lopók, sem tölvények, sem részegesek, sem szidalmazók, sem ragadozók, az Isten országnak örökségét nem bírják, 1 Cor. 6.

A' Szűz Leányzóknak.

Külömböznek ezek: A' férhez ment Ábsszonyi-állat, és a' Szűz Leányzó. A' ki férhez nem ment, szorgalmas az Ur dolgaiban, hogy tiszta legyen mind testben, s' mind lelkében, 1 Cor. 7.

Az özvegy Ábsszonyoknak.

A' melly Ábsszonyi-állat valóban özvegy, és egyedül vagyon, bizik az Istenben,

ben, és foglalatos a' könyörgésekben é
imádságokban éjjel és nappal. A' melly
peniglen bujaságban él, az olyan élven
meg-hólt. Ezeket annak-okaért meg-
mondgyad, hogy legyenek fegyhetetle-
nek, nem hivalkodók, hazudozók, nyug-
hatatlanok, csácsogók haszontalan dol-
gokról; 1 Tim. 5.

Az öreg Aszfzonyoknak.

Az öreg Aszfzonyi-állatok szentség-
hez illendő öltözettel éllyenek, ne legye-
nek szidalmazók, ne solgálynanak a' sok-
bornak. Az iffiú Aszfzonyi-állatokat böl-
cseségre tanítsák, hogy az ó Férjeket és
magzattyokat szeressék. Hogy mérték-
letesek legyenek, tiszták, házakban ü-
lők, jók, Férjeknek engedelmesek,
hogy az Istennek beéede ne káromol-
tassék, Tit. 2.

V E G E,

